

SÜRDÜRÜLEBİLİR İVME: 2018'DE ENERJİ SEKTÖRÜ*

Haziran 2017'de ABD Başkanı Donald Trump, dünya çapında şok dalgaları yaratarak ABD'nin iklim değişikliği ile ilgili Paris Antlaşması'ndan çekileceğini açıklamıştı. 2018'de, ABD seçimleri öncesinde de olduğu gibi, bunun, her ne kadar küresel alanda temiz enerjiye geçişte bir aksilik olarak kendini gösterecek olsa da, genel olarak bu değişimi tersine çevirmeyeceği düşünülüyor. 2018 ve sonrasında, küresel enerji yatırımlarının ivmesini yenilenebilir enerji yatırımlarının belirlemesi bekleniyor. Bu makalede, ABD, Avrupa ve Çin gibi belli başlı enerji ekonomilerinin 2018 görünümüleri ve bunların fiyatlara nasıl yansıtacağı değerlendirilmiştir.

ABD enerji politikası 2018'de tartışmalı bir şekilde ilerlemeye devam edecektir. Trump yönetiminin, fosil yakıt üretimine gereksiz bir yük getirdiğine inandığı kanun ve politikaları hafifletme çalışmalarına devam etmesi bekleniyor. Ekim 2017 başlarında "Environmental Protection Agency" (EPA) başkanı Scott Pruitt, Obama'nın iklim politikası "Clean Power Plan"ı (CPP) yürürlükten kaldırmayı planladığını açıklamıştı. Atılan bu adımın 2018'de mahkemeler ile mücadele etmesi bekleniyor. Yönetim ayrıca uygun gördüğü yerlerde fosil yakıtları korumak için enerji piyasasına da müdahale etmekten de kaçınmayacaktır. Trump, ayrıca yerel üreticilere yardım etmek için ithal güneş enerjisi ekipmanlarına uygulanan vergileri artırabilir. Ancak bu güneş enerjisi kullanım fiyatlarını genel olarak artıracaktır. Bununla birlikte, doğalgaz, güneş ve rüzgâr enerjisi, 2018'de ABD enerji sektöründe kapasite artırımlarına öncülük etmeye devam edecek, kömür santralleri sayıları katlanarak kepenk indirmeye devam edecektir. Mevcut yönetimin politikaları kısa vadede kömürü desteklese de, uzun dönemde bu yetersiz kalacaktır.

Avrupa'nın, 2018 yılında enerjide odak noktası Almanya ve iklim politikaları olacaktır. Almanya'nın "enerji dönüşümü" (Energiewende) politikası yenilenebilir enerji üretiminde büyük bir artış sağlamıştır, ancak bunun Almanya'nın, 2020 yılına kadar emisyonlarını 1990 seviyelerine göre 40% oranında azaltma hedefinde başarısız olmasını engelleyemeyecektir. Yenilenebilir kaynakların nükleeri yerinden etmesi ile kömür bağımlılığı ülkede istikrarını korumuştur. Son üç yılda ülke emisyonlarında anlamlı düşüş gözlemlenmemiştir. Almanya Başbakanı Angela Merkel, koalisyon görüşmelerinin çöküşünden sonra yeni bir hükümet kurmayı başarsa dahi ülkenin siyasi partileri politikalar konusunda çatışmaya devam edecek gibi görünüyor. Emisyonlar azaltılmadığı ve enerji kaynaklarında kömür en büyük payı aldığı sürece Almanya'nın iklim politikasındaki iddia ettiği liderlik pozisyonu tartışmaya açık kalacaktır.

Hemen yakınında İngiltere ise kendi temiz enerji geçişini sessizce ilerletiyor. Son yıllarda önemli Avrupa ekonomiler arasında karbondioksit (CO₂) emisyonlarına karşı en

dramatik kesintileri İngiltere gerçekleştirmişti. Kömürün 2025 yılına kadar aşamalı olarak kullanımdan kaldırılması kararı ile İklim Değişikliği Yasası uyarınca emisyonların azaltılması için verilen mücadelede İngiltere, gelecek sene en başarılı Avrupa ülkesi olarak ortaya çıkabilir.

Dünyanın en büyük enerji tüketicisi olan Çin'de benzer bir değişim, 2018'de yenilenebilir enerji kapasitesinde öngörülen önemli artışlarla, hızla devam ediyor. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), Çin'de 2017 - 2022 yılları arasında yenilenebilir enerji kaynaklarından gerçekleşecek olan enerji kapasite artışını $\frac{2}{3}$ civarlarında öngörüyor. Sadece 2018'de Çin'in, $\frac{2}{3}$ 'si güneş ve rüzgar enerjisi olacak, 60 GWlık yenilenebilir enerji kapasitesini eklemesi bekleniyor. 2018'te ayrıca Çin'in fosil yakıtlara bağımlılığından kurtulma girişiminin bir diğer parçası olan ve uzun süredir beklenen emisyon ticareti planı düzenlemelerinin de sürmesi bekleniyor. Ancak Çin'in ülkenin enerji ihtiyacının çoğunu hala sağlayan kömür santrallerini inşa etmeyi frenlemesi gerekecektir. Çin'in enerji kapasitesine yaptığı temiz enerji eklemeleri her ne kadar etkileyici olsa da çevreye zararlı olabilecek hidroelektrik enerjinin yenilenebilir enerjide ana kaynak olarak kullanılmaya devam edileceği aşikârdır.

Dünya geneline bakacak olursak petrol, doğalgaz ve kömür fiyatları birkaç yıl önce dibe vurmuştu; ancak 2018 yılında görülecek olan yükselişe rağmen, fiyatların son zamanlarda görülen seviyelerin çok altında kalması bekleniyor. Uzun vadede, petrol piyasası elektrikli taşıtların yükselişinden dolayı zorluklarla karşı karşıya kalacaktır. Ancak bunun henüz fiyatları etkilenmesi öngörülüyor. Kömür ve doğalgaz, ABD'de ve bir dereceye kadar Avrupa'da görüldüğü gibi, enerji sektöründe pazar payı için savaşacaktır. Petrol ve doğalgaza gelirse bu düşük fiyatlar için, OPEC'in kotayla üretimi sınırlandırma çabalarına rağmen, tedarikin bol miktarda yapılması suçlanabilir. OPEC'in, Mart ayı sonrasına da bu kesintileri uzatacağı, ancak bugüne kadar azimli bir şekilde uygulanmasına rağmen 2018'in sonuna doğru Çin petrol talebi büyümesinin yavaşlaması ve ABD kaya petrolünün etkisiyle bu kararlılığın bozulması yüksek olasılıklar arasında bulunuyor.

Genel olarak, 2018 yılında Brent için, 2017'de beklenen 55 \$/v fiyattan 4 \$ daha yüksek bir fiyatla, senelik ortalama 59 \$/v'lik bir fiyat öngörülüyor. Doğalgazda daha iyimser olarak - Henry Hub fiyatlarında 2017'nin 3 \$/MMbtu'dan, 2018'de 3,43 \$/MMbtu'ya çıkması bekleniyor. ABD'deki fiyatların boru hatları (ağırlıklı Meksika ile) ve sıvılaştırılmış doğal gaz sevkiyatı (LNG) ile ithalat taleplerindeki artışla desteklenmesibekleniyor. Avrupa doğalgaz fiyatlarında ise 2017 yılının 5,44 \$/MMbtu seviyesinden 5,26 \$/MMbtu seviyesine hafif bir düşüş bekleniyor. Kömür piyasaları ise durgun talebin pençesinde. 2018'de yıllık ortalama 84,78 \$/tonluk bir fiyat ile hafif bir düşüş bekleniyor. Çin'in üretimini kısıtlamaya devam etmesi bile, küresel düzeyde talebin az olması nedeniyle fiyatları aşağıda tutacaktır.

2018'de Neleri Takip Edelim?

- OPEC'in, 2018'in en azından üçüncü çeyreğine kadar üretim indirimlerini uzatmasını bekleniyor, ancak grubun işbirliğini kırılmalıya eğilimli olarak gözüküyor. Piyasa koşulları yeterince sıkılaştırılmadan önce anlaşma biterse petrol fiyatları düşecektir.

ABD'nin üretimi, fiyatların çok yüksek olduğu 2012-14 dönemine nazaran daha yavaş artacaktır, ancak bu haliyle bile OPEC'in fiyatları istediği kadar kontrol etmesini engellemeye yeterli olacaktır.

- 2017 yılının ikinci yarısında ABD doğalgaz ihracatı, ithalatı aşacaktır. 2018'de bu durumun yıl boyunca geçerliliğini korumasını bekliyoruz. 2019 yılına kadar beş yeni LNG projesinin şu anda tek işletim tesisi olan Sabine Pass'e katılması bekleniyor. Sıvılaştırma kapasitesinin 2019'a kadar 9,5 milyar cu ft/gün'e yükselmesi ABD'yi dünyanın en büyük LNG güçleri Katar ve Avustralya'yı kovalayabilecek hale getirecektir.
- Avustralya'nın enerji politikası sene içinde giderek daha çetrefilli bir hal alacaktır. Ülkedeki elektrik ve doğalgaz fiyatlarında bir patlama yaşanmış, aşırı hava koşulları elektrik kesintilerine neden olmuş; elektrik arzında karbon salınımı tartışmaları alevlenerek devam etmiştir. Avusturalya hükümeti 2020'de sona erecek olan Yenilenebilir Enerji Hedefi (RET) yerine temiz bir enerji hedefi çağrısında bulunmaktan kaçınıyor. Bunu yerine tüketicilere şebekeden güvenilir ve kolayca erişilebilir bir tedarik sağlayacak kömür ve gaz gibi kaynakları tercih ediyor.